

Aantekenen en per gewone post

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

X.P.C. Wynands

Advocaat

Postbus 196, NL-6040 AD Roermond

wynands@boelszanders.nl

T +31 (0)88 304 01 94

F +31 (0) 475 33 08 00

Tevens per fax (zonder bijlagen): 070 365 13 80

Plaats/Datum   Roermond, 11 april 2014
Betreft   Hoger beroep inzake Behoud de Parel/NGB
Onze referentie   XW/Xw/2100478/1371714V1

Edelachtbare vrouwe, heer,

Hierdoor stel ik namens de navolgende cliënten hoger beroep in tegen de uitspraak van de rechtbank Limburg van 3 maart 2014 (zaaknummers ROE 12/1861 PRBESL GO, ROE 12/1862 PRBESL GO en ROE 12/1863 PRBESL GO):

- Vereniging Behoud de Parel, zetelende te Grubbenvorst aan de Winterheide 3 (hierna afzonderlijk te benoemen als: "Behoud de Parel");
- [REDACTED], wonende te Horst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Horst aan de [REDACTED];
- A.C.M. [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], gevestigd te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de Witveldweg 55;
- [REDACTED], gevestigd te Grubbenvorst aan [REDACTED];
- [REDACTED] wonende te Grubbenvorst aan [REDACTED];
- [REDACTED], te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];

- [REDACTED], wonende te Lottum aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Lottum aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Lottum aan de [REDACTED];
- [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED], allen wonende te Lottum aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Horst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED] en [REDACTED], beiden wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED];
- [REDACTED], wonende te Grubbenvorst aan de [REDACTED].

In voornoemde uitspraak (hierna te noemen: de uitspraak) heeft de rechtbank:

- de beroepen gericht tegen de besluiten in de procedure met zaaknummers 12/1861 en 12/1863 niet-ontvankelijk verklaard voor zover die zijn ingediend door anderen dan Vereniging Behoud de Parel, Frank Coenders BV en F.M.P. Coenders;
- het beroep gericht tegen de besluiten in de procedure met zaaknummer 12/1862 niet-ontvankelijk verklaard voor zover dat is ingediend door anderen dan Vereniging Behoud de Parel, P. Niessen en J.A.T. van Hoof;
- de (ontvankelijke) beroepen in de procedures met zaaknummers 12/1861, 12/1862 en 12/1863 ongegrond verklaard.

Een kopie van de uitspraak is bijgevoegd (**bijlage 1**).

Inhoudsopgave

1.	Feiten	p. 4
2.	Belanghebbendheid cliënten	p. 5
3.	Belanghebbendheid vergunninghouders	p. 6
4.	Kennisgeving ontwerpbesluit	p. 7
5.	Onrechtmatige splitsing van het grootschalige project in drie deelprojecten	p. 8
6.	Uitkomsten overleg	p. 10
7.	Natuurbeschermingswet	p. 11
	7.1. Inleiding	p. 11
	7.2. Een projectbesluit is een plan als bedoeld in art. 19j Nbw	p. 12
	7.3. Prejudiciële vraag	p. 15
	7.4. Bestreden projectbesluiten kunnen Natura 2000-gebieden Verstoren en/of verslechteren	p. 16
	7.5. Conclusie	p. 20
8.	Milieuaspecten	p. 22
9.	Rapport Cauberg-Huygen	p. 24
	9.1. Inleiding	p. 24
	9.2. Luchtkwaliteit	p. 24
	9.3. Geluid	p. 25
	9.4. Geur	p. 26
	9.5. Ten onrechte geen deskundigenrapport gevraagd door de rechtbank	p. 26
10.	Milieu-effectrapportage	p. 28
	10.1 Opmerking vooraf	p. 28
	10.2 Milieubeoordeling als bedoeld in SMB-richtlijn verplicht	p. 28
	10.3 Prejudiciële vraag	p. 30
	10.4 Coördinatie	p. 31
11.	Watertoets	p. 33
12.	Archeologie	p. 34
13.	Verkeer	p. 35
14.	Volksgezondheid	p. 36
15.	IPPC-richtlijn	p. 38
16.	Uitvoerbaarheid	p. 39
	16.1. Economische uitvoerbaarheid	p. 39
	16.2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	p. 41
17.	Beroepsgronden niet dan wel ondeugdelijk beoordeeld	p. 43
18.	Conclusie	p. 44

1. Feiten

Bij besluit van 30 oktober 2012 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas (hierna: het college) met toepassing van artikel 3.10 Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) een projectbesluit genomen en een reguliere bouwvergunning eerste fase verleend ten behoeve van het oprichten van een korte keten vleeskuikenhouderij op het perceel gelegen aan de Witveldweg 35 te Grubbenvorst.

Bij besluit van 30 oktober 2012 heeft het college met toepassing van artikel 3.10 Wro een projectbesluit genomen en een reguliere bouwvergunning eerste fase verleend ten behoeve van het oprichten van een bio-energiecentrale op het perceel gelegen aan de Witveldweg 35 te Grubbenvorst.

Bij besluit van 30 oktober 2012 heeft het college met toepassing van artikel 3.10 Wro een projectbesluit genomen en een reguliere bouwvergunning eerste fase verleend ten behoeve van het vergroten van de biggenstallen, het oprichten van een voerlokaal, een vleesstal, een fokvarkensstal en mestsilos op het perceel gelegen aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst.

Cliënten hebben bij drie afzonderlijke beroepschriften van 20 december 2012 beroepen ingesteld tegen voornoemde besluiten, welke bij de uitspraak niet-ontvankelijk dan wel ongegrond zijn verklaard.

2. Belanghebbendheid cliënten

De rechtbank beslist ter zake de vleeskuikenhouderij en bio-energie centrale (hierna: BEC) dat slechts Frank Coenders BV, gevestigd aan de Witveldweg 33 te Grubbenvorst, en F.M.P. Coenders, wonende aan de Witveldweg 33 te Grubbenvorst, belanghebbenden zijn. De andere cliënten wonen volgens de rechtbank te ver van de projecten af, dan wel ligt de vestigingsplaats van deze cliënten te ver van het project verwijderd. De afstand van cliënten tot aan deze projecten varieert van 667 meter tot 4.757 meter. De overige cliënten zijn daarom naar het oordeel van de rechtbank geen belanghebbende ter zake de pluimveehouderij en de BEC.

Ter zake de varkenshouderij oordeelt de rechtbank dat slechts P. Niessen, wonende aan de Losbaan 45 te Grubbenvorst, en J.A.T. van Hoof, wonende aan de Losbaan 27 te Grubbenvorst, belanghebbenden zijn. De afstand van de overige cliënten tot aan het project is met een variërende afstand van 757 meter tot 4.458 meter volgens de rechtbank te groot. De overige cliënten zijn daarom naar het oordeel van de rechtbank geen belanghebbende ter zake de varkenshouderij.

Cliënten zijn echter van oordeel dat een groot aantal cliënten ten onrechte niet ontvankelijk is verklaard door de rechtbank. Cliënten verwijzen in dat kader naar de uitspraak van uw Afdeling van 20 maart 2013 (*BR 2013/78*, m.nt. J.W. van Zundert). In voornoemde uitspraak oordeelde uw Afdeling dat appellanten die op een afstand van 580 meter van het project wonen belanghebbenden zijn:

"gelet op de aard en omvang van de in het plan voorziene activiteiten en gezien de ruimtelijke uitstraling ervan is de afstand tot 580 m naar het oordeel van de Afdeling zodanig dat niet valt uit te sluiten dat op die afstand milieu- en verkeersgevolgen van het plan kunnen worden ondervonden, zodat een rechtstreeks bij het plan betrokken belang kan worden aangenomen. Niet valt uit te sluiten dat op die afstand milieu- en verkeersgevolgen van het plan kunnen worden ondervonden".

Cliënten verwijzen tevens naar de uitspraak van uw Afdeling van 19 juni 2013 (*JM 2013/112*), waarin uw Afdeling - ondanks een afstand van 700 meter vanaf de woningen van appellanten tot aan het plangebied - appellanten als belanghebbenden kwalificeerde. Dit gezien de ruimtelijke uitstraling van het project en de mogelijke effecten die het project kon hebben voor het milieu.

Cliënten menen op grond van het voorgaande en mede gezien de ruimtelijke uitstraling van de hoge bouwwerken van de gigastal, die is gesitueerd in een betrekkelijk open gebied, en de mogelijke effecten van de intensieve veehouderij voor het milieu, dat zij ten onrechte niet-ontvankelijk zijn verklaard door de rechtbank.

3. Belanghebbendheid vergunninghouders

De rechtbank heeft volgens cliënten ten onrechte geoordeeld dat Kuijpers Kip BV, BEC en Heideveld Beheer BV (hierna: vergunninghouders) belanghebbende zijn bij de beslissing op de respectievelijke aanvragen om een bouwvergunning. Vergunninghouders zijn volgens de rechtbank immers aanvrager van de bouwvergunningen en de gedingstukken rechtvaardigen volgens de rechtbank niet de conclusie dat aannemelijk is dat de bouwplannen nimmer kunnen worden verwezenlijkt. Volgens de rechtbank leidt het enkele feit dat de aanvragers op het moment van aankoop (nog) geen eigenaar zijn van de gronden waarop de bouwplannen zijn voorzien, niet tot die conclusie.

Cliënten verwijzen naar de uitspraak van uw Afdeling van 27 november 2013 (*AB* 2014/60, m.nt. H.D. Tolsma), waarin uw Afdeling overweegt dat als uitgangspunt heeft te gelden dat in beginsel degene die juridisch eigenaar is van het perceel, belanghebbende is. Onder omstandigheden kan een ander dat ook zijn. Vergunninghouders hebben echter niet aannemelijk gemaakt wat deze omstandigheden zouden zijn. Een onzekere toekomstige gebeurtenis, zoals het voornemen om over te gaan tot koop, is onvoldoende om een actueel belang aan te nemen. Vergunninghouders zijn daarom ten onrechte als belanghebbende gekwalificeerd.

Voorts stellen cliënten zich op het standpunt dat het aannemelijk is dat het project NGB niet wordt gerealiseerd. Cliënten verwijzen in dit kader naar de vernietigde milieuvergunning (*ABRvS* 2 april 2013, nr. 201209484/1/A4) en hetgeen zij in dit hoger beroepschrift aanvoeren ter zake de projectbesluiten en bouwvergunningen eerste fase.

4. Kennisgeving ontwerpbesluit

In reactie op de opmerking van cliënten dat in de kennisgeving en het ontwerpbesluit ten behoeve van de varkenshouderij het kadastrale perceel Grubbenvorst sectie K nummer 559 niet wordt genoemd, overweegt de rechtbank ten onrechte dat uit de aanvraag blijkt op welke percelen het project ziet en dat de aanvraag mede deel uitmaakt van het projectbesluit.

De aanvraag bouwvergunning ter zake de varkenshouderij is ingediend op 29 juli 2010 (hierna: de aanvraag). Het perceel kent blijkens de aanvraag de volgende kadastrale aanduidingen: Grubbenvorst, sectie K nummers 559, 560 en 103. Hierin verschilt de aanvraag van de kennisgeving en het ontwerpbesluit. Blijkens de kennisgeving bestaat het te bebouwen perceel uitsluitend uit de kadastrale aanduidingen: Grubbenvorst, sectie K nummers 560 en 103.

Op grond van artikel 3:12 Awb geeft het bevoegd gezag voorafgaand aan de terinzagelegging in een of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze kennis van het ontwerp. Door het weglaten van een van de kadastrale aanduidingen van de percelen waarop het besluit zag, kan het zijn dat betrokkenen in de veronderstelling zijn geweest dat ter zake perceel Grubbenvorst, sectie K nummer 559 geen projectbesluit is vastgesteld en geen bouwvergunning is verleend. Voorts hebben betrokkenen misschien ten onrechte gemeend dat zij geen zienswijzen konden indienen ter zake perceel Grubbenvorst, sectie K nummer 559.

Cliënten verwijzen naar de uitspraak van uw Afdeling van 21 maart 2012 (*AB* 2012/233, *JB* 2012/112 en *JM* 2012/69), waarin uw Afdeling overweegt dat een kennisgeving voldoet aan de eisen van artikel 3:12 Awb indien in afdoende mate de zakelijke inhoud van het besluit is vermeld alsmede "een aanduiding van de locatie waar het zanddepot (het project, XW) is gegeven" (r.o. 2.6.2). In casu is echter de aanduiding van de locatie van het project niet correct dan wel niet volledig, zodat aan de wettelijke vereisten voor kennisgeving niet is voldaan.

Wanneer een kennisgeving fouten bevat, kan dat aanleiding geven tot vernietiging van het besluit en de noodzaak de procedure over te doen (volgens Van Buuren (T&C Awb), artikel 3:12 Awb, aant. 4). Dit heeft de rechtbank ten onrechte niet onderkend. Cliënten verwijzen tevens naar de uitspraak van de rechtbank Alkmaar van 14 oktober 2010 (ECLI:NL:RBALK:2010:BO1257), waarin de rechtbank overweegt dat de in de Awb en Wro voorgeschreven eisen ter zake de terinzagelegging en de kennisgeving daarvan als minimale waarborgen voor rechtzoekenden dienen te worden beschouwd, waarvan strikte naleving noodzakelijk is. In casu konden overigens de geconstateerde gebreken niet met toepassing van artikel 6:22 Awb worden gepasseerd.

5. Onrechtmatige splitsing van het grootschalige project in drie deelprojecten

De rechtbank overweegt ter zake de splitsing van het project in drie deelprojecten dat door derde-partijen ieder afzonderlijk een aanvraag om reguliere bouwvergunning eerste fase is gedaan. De bouwplannen waren niet in overeenstemming met de bestemmingsplanregels en het college heeft de aanvragen volgens de rechtbank terecht mede aangemerkt als een verzoek om vaststelling van een projectbesluit. Dit resulteerde volgens de rechtbank in drie verzoeken om vaststelling van een projectbesluit. Het college heeft terecht op elk van deze verzoeken beslist, hetgeen heeft geleid tot drie afzonderlijke projectbesluiten, aldus de rechtbank. Uit de wet of jurisprudentie volgt volgens de rechtbank niet dat het college dit niet had mogen doen. Het betreft naar het oordeel van de rechtbank drie afzonderlijke aanvragen voor drie projecten die alle drie afzonderlijk kunnen worden gerealiseerd. Dat sprake is van een samenwerkingsverband, dat bovendien tot uitdrukking komt in één ruimtelijke onderbouwing voor het NGB, maakt niet dat de projecten onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, aldus de rechtbank.

Cliënten willen met betrekking tot deze overweging aanstippen dat in de aanvulling van de aanvraag milieuvergunning van Heideveld Beheer BV het volgende is opgenomen (**bijlage 2**):

"Tenslotte wil de aanvrager hierbij meedelen dat de "ruimte" die, ten gevolge van deze aanvraag, in de emissie van ammoniak ontstaat op het bedrijf van Heideveld Beheer BV, gesaldeerd zal worden met de ammoniakemissie van het pluimveebedrijf c.q. met de BioEnergieCentrale (BEC) welke gerealiseerd worden binnen de keten van het NGB aan de Witveldweg te Grubbenvorst."

Cliënten merken op dat uit het citaat volgt dat de pluimveehouderij en de bio-energiecentrale op zichzelf beschouwd saldering nodig hebben teneinde aan de emissiegrenswaarde van ammoniak te kunnen voldoen. Dit toont volgens cliënten bij uitstek de onlosmakelijke verbondenheid tussen de drie afzonderlijk genomen projectbesluiten aan. Ter zake de projecten waarvoor middels de drie projectbesluiten toestemming is verleend, geldt namelijk dat het ene project klaarblijkelijk niet zonder het andere kan bestaan. Het betekent dat vernietiging van het projectbesluit van Heideveld Beheer BV met zich brengt dat de projectbesluiten van de andere vergunninghouders niet meer goed ruimtelijk onderbouwd zijn. Dan dienen die projectbesluiten ook te worden vernietigd. De daardoor toegestane projecten (de pluimveehouderij en de bio-energiecentrale) zijn namelijk voor hun bestaansrecht – in dit voorbeeld voor wat betreft de toegestane ammoniakemissie – afhankelijk van het andere project (de varkenshouderij). Dit vormt voor cliënten hét argument waarom het college ten onrechte drie separate projectbesluiten heeft verleend voor de afzonderlijke delen van het totaalproject

NGB. Net zoals er één ruimtelijke onderbouwing is, had er één projectbesluit moeten worden genomen. Het gegeven dat door het tijdstip van indiening van de aanvragen om bouwvergunningen eerste fase, deze automatisch op grond van de wet geacht werden verzoeken om afwijking van het vigerende planologische kader te zijn, doet aan het voorgaande niets af. De wet sluit namelijk niet de mogelijkheid uit dat toestemming voor deze verzoeken zou worden verleend in één projectbesluit. Dit laatste is echter niet gebeurd. De rechtbank heeft dit volgens cliënten ten onrechte niet onderkend.

Bovendien is de rechtbank in de uitspraak ten onrechte in het geheel niet ingegaan op het voorgaand argument van cliënten, dat ook was opgenomen in de pleitnota.

Volgens cliënten is aldus sprake van één project, te weten het NGB. Voor het NGB als geheel diende daarom één projectbesluit te worden genomen.

6. Uitkomsten overleg

De rechtbank overweegt volgens cliënten ten onrechte dat het verplicht overleg met diensten van het Rijk, die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke bij de projectbesluiten in het geding zijn, heeft plaatsgevonden. Volgens de rechtbank hebben cliënten geen enkele aanwijzing geleverd op grond waarvan zou moeten worden betwijfeld dat het college niet aan deze in artikel 5.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (hierna: "Bro") genoemde verplichting zou hebben voldaan. Voorts blijkt volgens de rechtbank uit de door het college overlegde e-mails van 14 april 2011 dat hieraan is voldaan.

Cliënten kunnen zich niet vinden in deze overweging van de rechtbank. Ten eerste achten cliënten het de taak van het college om aan te kunnen tonen dat het wettelijk verplichte overleg met de diensten van het Rijk heeft plaatsgevonden. Het college heeft dit echter niet (afdoende) kunnen aantonen. Uit de e-mails blijkt immers niet dat er overleg heeft plaatsgevonden, maar slechts dat de betreffende rijksdienst geen aanleiding heeft gezien om opmerkingen te maken. Voorts vragen cliënten zich af of wel aan alle betrokken rijksdiensten advies is gevraagd dan wel overleg is gevoerd. Op geen enkele wijze blijkt bijvoorbeeld of de diensten van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie om advies zijn gevraagd. Gezien het karakter van de het project, te weten een megastal, zou dit wel voor de hand hebben gelegen.

7. Natuurbeschermingsrecht

7.1. Inleiding

De projectbesluiten zijn genomen op grond van art. 3.10 Wro, zoals dat artikel geldend was ten tijde van de aanvragen die daartoe door of namens vergunninghouders zijn ingediend (augustus 2010):

"Artikel 3.10

1. De gemeenteraad kan ten behoeve van de verwezenlijking van een project van gemeentelijk belang een projectbesluit nemen.
2. Het besluit bevat een goede ruimtelijke onderbouwing van het project.
3. Aan het besluit kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden, welke tevens kunnen strekken ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het project, met dien verstande dat de voorschriften en beperkingen ten aanzien van woningbouwcategorieën uitsluitend betrekking hebben op percentages gerelateerd aan het projectgebied.
4. De gemeenteraad kan de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, delegeren aan burgemeester en wethouders."

Het artikel is opgenomen in afdeling 3.3 Wro, welke afdeling de volgende titel heeft: "Bepalingen omtrent een aan een bestemmingsplanvaststelling voorafgaand projectbesluit." Juridisch gezien is er evenwel geen verplichting voor de gemeenteraad om na het nemen van de projectbesluiten een bestemmingsplan vast te stellen.

Artikel 19j Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nbw) bepaalt het volgende:

"Artikel 19j

1. Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening
  - a. met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied, en
  - b. met het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan voor zover dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.

2. Voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied.
3. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid, wordt het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen genomen indien is voldaan aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 19g en 19h.
4. De passende beoordeling van deze plannen maakt deel uit van de ter zake van die plannen voorgeschreven milieueffectrapportage.
5. De verplichting tot het maken van een passende beoordeling bij de voorbereiding van een plan als bedoeld in het tweede lid geldt niet in gevallen waarin het plan een herhaling of voortzetting is van een plan of project ten aanzien waarvan reeds eerder een passende beoordeling is gemaakt, voor zover de passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat plan.
6. Het eerste tot en met derde lid en het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op projectbesluiten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet ruimtelijke ordening."

Het college heeft bij het nemen van de projectbesluiten ten onrechte geen toepassing gegeven aan het bepaalde in art. 19j Nbw. De rechtbank heeft dit – al dan niet wegens het foutief aanvullen van de rechtsgronden (art. 8:69 lid 2 Awb) – niet onderkend. Ter toelichting van dit standpunt zullen cliënten verduidelijken waarom (1) een projectbesluit kwalificeert als een plan als bedoeld in art. 19j Nbw en waarom (2) de door cliënten bestreden projectbesluiten de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een of meerdere Natura 2000-gebieden kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor die gebieden zijn aangewezen.

7.2. Een projectbesluit is een plan als bedoeld in art. 19j Nbw

Een projectbesluit kwalificeert als een plan vanwege de navolgende redenen.

Aan het begrip plan dient een ruime inhoud te worden gegeven. Het moet gaan om plannen die juridisch bindende componenten bevatten (ABRvS 16 juli 2003, AB 2003/336) en/of als toetsingskader gelden voor uitvoeringsbesluiten (HvJ EG 20 oktober 2005, nr. C-6/04). Een projectbesluit bevat volgens cliënten juridisch bindende componenten en geldt eveneens als toetsingskader voor uitvoeringsbesluiten.

Juridisch bindende componenten

Ter zake het vereiste dat het moet gaan om plannen die juridisch bindende componenten bevatten, verwijzen cliënten eerst naar het volgende citaat uit de annotatie in AB 2003/336:

"De Afdeling benadrukt dat een concrete beleidsbeslissing een definitieve planologische keuze inhoudt en ook aldus moet worden voorbereid. Het is onvoldoende als slechts in redelijkheid te verwachten is dat in de uitvoeringsfase aan alle wettelijke eisen zou kunnen worden voldaan. Onderzocht of aangetoond moet worden dat de ruimtelijke effecten van de voorgenomen maatregel, ook buiten het plangebied, dusdanig zijn dat realisering van de concrete beleidsbeslissing in overeenstemming met alle eisen van een goede ruimtelijke ordening mogelijk is. Aan de motivering dienen dezelfde eisen te worden gesteld als aan de motivering van een bestemmingsplan. Zo duidelijk heeft de Afdeling dat bij mijn weten nog nooit gezegd. Dit benadrukt het karakter van de concrete beleidsbeslissing als een soort ruimtelijke bestemming op regionaal, provinciaal of rijksniveau waarvan alleen nog de detailuitwerking op bestemmingsplanniveau ontbreekt. Deze eisen waren in casu wel erg met voeten getreden. Terecht laakt de Afdeling het verschuilen van de provincie achter haar eigen bevoegdheden. Indien een bestuursorgaan een project wil realiseren dat verstrekkende problematische gevolgen heeft voor de verkeersinfrastructuur, moet het ook aantonen dat en hoe deze problemen worden opgelost. Dat (ook) de bevoegdheden van anderen daarbij in het geding zijn, is uiteraard geen argument om de problemen dan maar af te schuiven."

Zoals een concrete beleidsbeslissing in de visie van uw Afdeling vooraf gaat aan een bestemmingsplan en desondanks in overeenstemming dient te zijn met de eisen van een goede ruimtelijke ordening, uit welke eisen de juridisch bindende componenten voortvloeien, geldt voor een projectbesluit dat het in de visie van de wetgever ook vooraf dient te gaan aan een bestemmingsplan, zij het op andere wijze doch evenzeer dient een projectbesluit in overeenstemming te zijn met de eisen van een goede ruimtelijke ordening, getuige het bepaalde in art. 3.10 lid 2 Wro: "Het besluit bevat een goede ruimtelijke onderbouwing van het project."

Toetsingskader uitvoeringsbesluiten

Ter zake het vereiste dat het moet gaan om plannen die als toetsingskader gelden voor uitvoeringsbesluiten, verwijzen cliënten eerst naar art. 44 lid 1 onder c Woningwet, geldend ten tijde van de aanvragen die door of namens vergunninghouders zijn ingediend:

"Artikel 44

1. De reguliere bouwvergunning mag slechts en moet worden geweigerd, indien:
(...)
  - c. het bouwen in strijd is met een bestemmingsplan of met de eisen die krachtens zodanig plan zijn gesteld dan wel met een projectbesluit als bedoeld in artikel 3.10, 3.27 of 3.29 van de Wet ruimtelijke ordening of met een besluit als bedoeld in artikel 3.40, 3.41 of 3.42 van die wet".

Uit het geciteerde artikelonderdeel volgt dat een projectbesluit onderdeel uitmaakt van het toetsingskader van een bouwvergunning als uitvoeringsbesluit. Nu een project waarvoor een projectbesluit wordt genomen niet alleen meerdere bouwwerken kan omvatten, ter zake waarvan gezien het voorgaande in theorie voor ieder bouwwerk separaat een bouwvergunning kan worden verleend, maar ook werken geen bouwwerken zijnde of werkzaamheden of het daarbij behorende gebruik kan omvatten (art. 1.1 lid 1 onder f Wro), staat volgens cliënten vast dat een projectbesluit als toetsingskader kan gelden voor een of meerdere uitvoeringsbesluiten.

Tussenconclusie

Gezien het voorgaande voldoet een projectbesluit aan beide vereisten om als plan als bedoeld in art. 19j Nbw te kwalificeren. In dit verband zij herhaald dat slechts aan één vereiste hoeft te worden voldaan teneinde aldus te kwalificeren.

Vergelijking met oude vrijstelling

Bovenvermelde conclusie wordt niet anders doordat uw Afdeling in het verleden heeft overwogen dat een besluit tot vrijstelling voor een project krachtens art. 19 WRO niet op één lijn kan worden gesteld met een besluit tot vaststelling van een plan als bedoeld in art. 19j (ABRvS 31 maart 2010, zaak nr. 200908623/1). Dit vanwege het feit dat er een in dit verband cruciaal verschil is tussen een vrijstelling als hiervoor bedoeld enerzijds en een projectbesluit anderzijds, welk verschil duidelijk wordt indien bezien wordt wat in het hiervoor geciteerde art. 44 lid 1 onder c Woningwet stond toen de hiervoor bedoelde vrijstelling nog geldend recht was:

"Artikel 44

1. De reguliere bouwvergunning mag slechts en moet worden geweigerd, indien:
(...)
  - c. het bouwen in strijd is met een bestemmingsplan of met de eisen die krachtens zodanig plan zijn gesteld".

Het citaat maakt zeer treffend duidelijk dat de vrijstelling nimmer onderdeel uit heeft gemaakt van het toetsingskader van de bouwvergunning als

uitvoeringsbesluit op de wijze als een projectbesluit op vergelijkbare wijze als een bestemmingsplan onderdeel heeft uitgemaakt van dat toetsingskader. Nu een projectbesluit – anders dan de vrijstelling – blijkt het bepaalde in art. 44 lid 1 onder c Woningwet op één lijn is gesteld met het bestemmingsplan als toetsingskader van de bouwvergunning, dient een projectbesluit net als een bestemmingsplan te kwalificeren als een plan als bedoeld in art. 19j Nbw.

Steun voor het bepaalde in de vorige alinea volgt uit de ruime inhoud die de Europese Commissie aan het begrip plan toedicht:

"Alhoewel de begrippen 'plan' en 'project' niet in de Habitatrichtlijn zijn omschreven, staat de Europese Commissie een ruime inhoud van het begrip 'plan' voor. Dit volgt uit de door haar in 2000 uitgevaardigde leidraad 'Beheer van "Natura 2000"-gebieden, De bepalingen van artikel 6 van de habitatrichtlijn (Richtlijn 94/42/EEG)'. Het is voor haar vanzelfsprekend dat ruimtelijke-ordeningsplannen onder het planbegrip dienen te worden begrepen. Dit geldt zowel voor plannen met directe juridische consequenties voor het bodemgebruik, als voor plannen met alleen directe effecten (zoals plannen die de basis vormen voor meer gedetailleerde bestemmingsplannen of die een kader vormen voor het verlenen van vergunningen), nu zij beide relevante en significante effecten op 'Natura 2000'-gebieden kunnen hebben."¹

Conclusie

Gezien het bovenstaande staat voor cliënten vast dat een projectbesluit kwalificeert als een plan als bedoeld in art. 6 lid 3 Habitatrichtlijn en daarmee – al dan niet via richtlijnconforme interpretatie – als een plan als bedoeld in art. 19j Nbw.

7.3. Prejudiciële vraag

Indien uw Afdeling het onduidelijk vindt of met een plan als bedoeld in art. 6 lid 3 Habitatrichtlijn ook wordt bedoeld op een rechtsfiguur als een projectbesluit, verzoeken cliënten uw Afdeling om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie EU. In dit verband attenderen cliënten uw Afdeling er – waarschijnlijk ten overvloede – allereerst op dat uw Afdeling als hoogste nationale rechter terughoudend dient te zijn met de vaststelling dat er sprake is van een *acte clair* of *éclairé*. Voorts attenderen cliënten uw Afdeling er – wederom waarschijnlijk ten overvloede – op dat een hiervoor bedoelde prejudiciële vraag voor het nu geldende recht nog steeds relevant is, aangezien de met een projectbesluit vergelijkbare en inmiddels blijkt art. 2.7 lid 1 Wabo los te verlenen omgevingsvergunning, als bedoeld in art. 2.12 lid 1 onder a sub 3 Wabo, net als een projectbesluit doch anders dan de hiervoor bedoelde vrijstelling onderdeel uitmaakt van het

---

¹ Rechtbank Noord-Holland 15 augustus 2013, M en R 2014/28, noot M.A.A. Soppe.

toetsingskader van de omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen (voorheen de bouwvergunning), zulks blijkens art. 2.10 lid 1 onder c Wabo.

7.4. Bestreden projectbesluiten kunnen Natura 2000-gebieden verstoren en/of verslechteren

In deze paragraaf zullen cliënten verduidelijken waarom de bestreden projectbesluiten de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een of meerdere Natura 2000-gebieden kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor die gebieden zijn aangewezen.

In de ruimtelijke onderbouwing is het volgende opgenomen betreffende Natura 2000-gebieden en het project van het NGB (p. 64-66):

"Het meest dichtbij gelegen Natura2000 gebied betreft de Maasduinen. Dit gebied ligt op circa 4 km ten oosten van de planlocatie. Tussen de planlocatie en de Maasduinen ligt onder andere de rivier de Maas. Omdat de planlocatie geen onderdeel uitmaakt van het Natura2000 gebied of direct grenst aan het natuurgebied kan een effect alleen een extern effect zijn. Andere effecten dan effecten door een verandering van de depositie van stikstof op dit Natura2000-gebied of andere Natura2000-gebieden worden dus uitgesloten.

Het Natura2000 gebied Maasduinen maakt onderdeel uit van het rivierduinencomplex ten oosten van de Maas, tussen de plaatsen Gennep en Venlo. Het gebied kent een rijke afwisseling van bossen, droge en natte heiden, veengebiedjes, vennen en stuifzanden.

Het gebied is opgebouwd uit terrassen welke door de rivieren Maas en Rijn zijn ontstaan en door de wind verder vorm gegeven. Deze terrassen zijn goed zichtbaar in het landschap.

Verder zijn er vennen, veengebieden en typerende paraboolduinen ontstaan. Grote delen van het gebied zijn aan het begin van de vorige eeuw aangeplant met 'mijnbouwhout bossen'. Doordat het gebied niet intensief is ontwikkeld zijn de ecologisch belangrijke overgangen van hoog- naar laagterras in het stroomdal in stand gebleven in de vorm van vennen, venen en beken.

Het Natura2000 gebied de Maasduinen is aangewezen voor Bever, Drijvende waterweegbree en broedvogelsoorten (Dodaars, Geoorde fuut, Nachtzwaluw, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Oeverzwaluw, Roodborsttapuit en Grauwe klauwier).

De Maasduinen is zeer gevoelig voor depositie van stikstof (N) en heeft een kritische depositiewaarde van 400 mol N ha/jr. Deze waarde is vastgesteld vanwege de aanwezigheid van het habitatype Actieve Hoogvenen (heidevennetjes).

Het gebied is aangewezen voor meerdere, voor stikstofdepositie (zeer) gevoelige, habitattypen:

- H2310 Stuifzandheiden met struikhei (1100 mol N ha/jr).
- H2330 Zandverstuivingen (740 mol N ha/jr).
- H3130 Zwakgebufferde vennen (410 mol N ha/jr).
- H3160 Zure vennen (410 mol N ha/jr).
- H4010 Vochtige heide (1300 mol N ha/jr).
- H6120 Stroomdalgraslanden (1250 mol N ha/jr).
- H7150 Pioniersvegetatie met snavelbiezen (1600 mol N ha/jr).
- H91D0 Hoogveenbossen (1800 mol N ha/jr).
- H91E0c Vochtige alluviale bossen (1860 mol N ha/jr).

In het MER is beschreven dat er per saldo door de realisatie van het NGB ten opzichte van de huidige (vergunde en gerealiseerde) geen sprake van een toename van de depositie van ammoniak op de Maasduinen. Andere effecten zoals verstoring (geluid) of beïnvloeding van de grondwaterstanden zijn niet aan de orde vanwege de grote afstand tot het plangebied (meer dan 4 kilometer). Er worden daarom vanuit de realisatie van dit initiatief ten opzichte van de huidige situatie geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen verwacht. Voor de instandhoudingsdoelstellingen wordt verwezen naar de website van het ministerie van LNV (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k>). Dat geldt ook voor andere Natura2000-gebieden in de omgeving van het plangebied omdat deze op een nog grotere afstand zijn gelegen. Ook is er geen sprake van aantasting van andere bos- en natuurgebieden.

ER IS SPRAKE VAN EEN POSITIEF EFFECT (TEN GEVOLGE VAN DE AFNAME VAN AMMONIAKDEPOSITIE) OP DE NATURA2000 GEBIEDEN DIE NABIJ DE TE SANEREN LOCATIES VAN KUIJPERS KIP (LOCATIES GELEGEN IN DE GEMEENTE VALKENSWAARD) ZIJN GELEGEN.

De onzekerheden met betrekking tot de wijze waarop de provincie Limburg als bevoegd gezag de aanvraag zal toetsen aan de Natuurbeschermingswet, is beschreven in hoofdstuk 2 (paragraaf 2.3.6) van deze ruimtelijke onderbouwing en is ook beschreven in het MER. Ook gelden er bij die toetsing andere referenties dan de huidige en vergunde situatie.

In de Crisis- en Herstelwet is opgenomen dat de emissie behorende bij het vergund en gerealiseerd aantal dierplaatsen op 7 december 2004 als bestand recht geldt.

Het is mogelijk dat de provincie Limburg in haar verordening stikstof en Natura2000 (die nog moet worden vastgesteld) een andere referentie hanteert.

De provincie Noord-Brabant heeft inmiddels een soortgelijke verordening vastgesteld (juli 2010) en verwacht wordt dat de verordening in Limburg sterke overeenkomsten zal hebben met de Brabantse verordening. Uitgaande van de werkwijze in Noord-Brabant zou dit betekenen dat er zowel voor de uitbreiding van het varkensbedrijf als voor de oprichting van het pluimveebedrijf gesaldeerd moet worden, dus depositierechten uit een Limburgse provinciale depositiebank verkregen moeten worden. Voor het varkensbedrijf betreft het de uitbreiding boven het gecorrigeerd emissieplafond (op basis van AMvB Huisvesting) en voor het pluimveebedrijf op basis van de aangevraagde emissie van ammoniak. Omdat de hoeveelheid depositie relatief beperkt is, lijkt een dergelijk saldering een reële mogelijkheid.

Het is nog niet duidelijk of voor andere sectoren/bronnen ook een provinciale verordening word opgesteld. Voor het NGB is vooral de emissie van ammoniak uit de BEC een andere relevante bron. Voor deze bron geldt dat er per saldo een verbetering optreedt ten opzichte van de huidige situatie: mestverwerking in een gesloten systeem met luchtwassers en een biobedfilter versus het uitrijden van mest en opslag/verwerking in systemen die leiden tot hogere emissies. Hoe een initiatief als de BEC wordt getoetst in een provinciale verordening of in het PAS-maatregelenpakket is op dit moment (februari 2011) nog onduidelijk.

Omdat er per saldo geen sprake is van een negatief effect op de Maasduinen of andere Natura2000-gebieden (per saldo is het effect positief) en omdat de toename van depositie op de Maasduinen uit de "nieuwe activiteiten" (oprichting pluimveebedrijf en BEC) gering is en omdat er op basis van de voorbereiding van de nieuwe toetsingskaders (verordening, PAS, vertaling in beheerplannen) gesteld kan worden dat het initiatief zal kunnen voldoen aan die toetsingskaders, is er vanuit dit oogpunt geen belemmering voor de ruimtelijke procedure voor dit initiatief. Ook de provincie Limburg heeft als bevoegd gezag de procedure voor het verkrijgen van de milieuvergunning in gang gezet."

Indien het geciteerde gedeelte uit de ruimtelijke onderbouwing wordt afgezet tegen de volgende passage uit de recent verleende revisievergunning voor de varkenshouderij (p. 32), moge duidelijk zijn dat de ruimtelijke onderbouwing absoluut niet volledig is geweest voor wat betreft aspecten van natuurbeschermingsrecht die van belang zijn:

"In de (directe) omgeving van Heideveld ligt een drietal Natura 2000 gebieden, waarvan er twee zijn gelegen in Nederland en een in Duitsland. Op Nederlands grondgebied liggen op ca. 5 km de Maasduinen en op ca. 11 km de Deurnsche Peel & Mariapeel. Op Duits grondgebied ligt op ca. 10 km de Hangmoor Damerbruch."

In aanvulling op de hiervoor opgenomen citaten uit de ruimtelijke onderbouwing en de recent verleende revisievergunning voor de varkenshouderij, hechten cliënten er waarde aan om een overweging van uw Afdeling te citeren uit uw uitspraak van 11 december 2013 (zaak nr. 201206125/1/A4), welke uitspraak betrekking heeft op de varkenshouderij (onderstreping door ondergetekende):

"De Afdeling overweegt dat de omstandigheid dat een aanvraag is ingediend voor een nieuwe bedrijfssituatie en het bestuursorgaan bereid is de gevraagde vergunning voor die nieuwe situatie te verlenen, als zodanig niet een bijzondere omstandigheid is om af te zien van het treffen van bestuursrechtelijke handhavingsmaatregelen. Daar komt het volgende bij. In de nieuwe bedrijfssituatie wordt, anders dan waarvan het college is uitgegaan, vanuit milieuhygiënisch oogpunt niet meer bescherming geboden aan de omgeving dan in de bestaande situatie. Blijkens het ontwerp van het besluit tot vergunningverlening wordt ervan uitgegaan dat met toepassing van de beste beschikbare technieken de ammoniakemissie in de nieuwe situatie 14.729,55 kilogram per jaar bedraagt. De ammoniakemissie in de bestaande situatie bedraagt echter bij het houden van 6.508 vleesvarkens met toepassing van de beste beschikbare technieken, 9.004,80 kilogram per jaar, hetgeen aanzienlijk minder is. Het college heeft ten onrechte, bij de beoordeling van de door hem van betekenis geachte omstandigheid of milieuhygiënisch een verbetering optreedt, de bestaande ammoniakemissie van de inrichting, waar vleesvarkens worden gehouden in traditionele stallen, vergeleken met de ammoniakemissie in de nieuwe situatie. In ieder geval vanaf 1 januari 2010 moest immers worden voldaan aan het Besluit huisvesting."

Wanneer cliënten bovenvermelde citaten beoordelen, stellen zij vast dat de varkenshouderij een bestaande inrichting is die dusdanig gaat uitbreiden dat de ammoniakemissie stijgt van 9.004,80 kilogram per jaar naar 14.729,55 kilogram per jaar. Voorts stellen zij vast dat de pluimveehouderij en de BEC nieuw op te richten inrichtingen betreffen, ter zake waarvan relevant is dat de pluimveehouderij ook zal zorgen voor een ammoniakemissie van enkele duizenden kilogrammen per jaar. Deze laatste emissie blijkt uit de onderbouwing aanvraag omgevingsvergunning de dato 9 januari 2014 van Geling Advies (**bijlage 3**).

Indien cliënten het gegeven dat het project van het NGB een grote toename van de ammoniakemissie zal veroorzaken, afzetten tegen het feit dat er alleen al binnen een afstand van 10 kilometer van het project diverse Natura 2000-gebieden zijn

gesitueerd (cliënten vinden overigens dat bij dergelijke ammoniakemissies ten minste dient te worden uitgegaan van een afstand van 35 kilometer), stellen cliënten vast dat de bestreden projectbesluiten de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een of meerdere Natura 2000-gebieden kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor die gebieden zijn aangewezen. Dit betekent dat het college bij het nemen van de projectbesluiten, hetgeen kwalificeert als het op grond van art. 19j Nbw vaststellen van één dan wel meerdere plannen ten behoeve van het totaalproject van het NGB, ten onrechte geen rekening heeft gehouden:

- a. met de gevolgen van die het plan dan wel de plannen kunnen hebben voor de betreffende gebieden, en
- b. met het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan voor zover dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.

In aanvulling op het bepaalde in de vorige alinea attenderen cliënten uw Afdeling op het bepaalde in hiervoor geciteerde tweede lid van art. 19j, op grond waarvan voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, door het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied dient te worden gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied. Nu het totale project van het NGB betrekking heeft op uitbreiding van een inrichting en oprichting van een inrichting, zal – mede gezien de significante gevolgen die al zullen worden veroorzaakt door de sinds enige jaren aangelegde A73 – een passende beoordeling moeten worden gemaakt alvorens de projectbesluiten genomen kunnen worden. Ter verduidelijking: de pluimveehouderij en de BEC zijn pal naast de A73 gesitueerd.

7.5. Conclusie

In de drie beroepschriften is in paragraaf 2.6.1 een grond geformuleerd die betrekking heeft op aspecten van natuurbeschermingsrecht. In het rapport van Cauberg-Huygen, zoals dat middels het nader stuk van 16 oktober 2013 is overgelegd in de beroepsfase, is die grond van nadere argumenten voorzien. Al dan niet door middel van ambtshalve aanvulling van de rechtsgronden (art. 8:69 lid 2 Awb) had de rechtbank aandacht dienen te besteden aan hetgeen in de paragrafen hiervoor is betoogd. Dat heeft de rechtbank echter onvoldoende gedaan. De bestreden uitspraak is voor wat betreft aspecten van natuurbeschermingsrecht dan ook te kort door de bocht en daardoor ondeugdelijk gemotiveerd. Cliënten verzoeken uw Afdeling om de relatie tussen de bestreden projectbesluiten en de aspecten van natuurbeschermingsrecht alsnog gedegen te beoordelen. Duidelijk

moge zijn dat cliënten erop vertrouwen dat uw Afdeling hun standpunt deelt, inhoudende dat het college ten onrechte niet heeft onderkend dat de projectbesluiten kwalificeren als plannen als bedoeld in art. 19j Nbw en tevens ten onrechte geen uitvoering heeft gegeven aan het bepaalde in art. 19j Nbw. Reden waarom de bestreden projectbesluiten door de rechtbank hadden moeten worden vernietigd. Cliënten verzoeken uw Afdeling om dat alsnog te doen.

8. Milieuaspecten

De rechtbank heeft ten onrechte overwogen dat de gronden die in de milieuprocedures zijn aangevoerd en waarnaar cliënten verwijzen, niet ter beoordeling zijn van de rechtbank in de onderhavige procedure. De onderhavige procedure heeft volgens de rechtbank slechts betrekking op de besluiten ter zake de ruimtelijke ordening.

De rechtbank overweegt dat bij de beoordeling van de aanvragen om de vaststelling van de projectbesluiten het college in beginsel dient uit te gaan van de juistheid van de door GS gemaakte beoordeling van de milieuaspecten aan de hand van de daaraan ten grondslag liggende rapportages van deskundigen, welke beoordeling heeft geleid tot de milieubesluiten van 14 augustus 2012. Dit is volgens de rechtbank slechts anders indien deze beoordeling kennelijk onjuist is. Bij verlening van een milieuvergunning mag in beginsel ervan worden uitgegaan dat de omgeving voldoende is beschermd tegen de gevolgen die de milieuaspecten met zich brengen. Op basis van de ruimtelijke onderbouwing dient het college volgens de rechtbank slechts te beoordelen of een goed woon- en leefklimaat voldoende is gewaarborgd.

Cliënten verwijzen als reactie hierop naar de uitspraak van uw Afdeling van 3 mei 2010 (*Gst.* 2010/81), waarin uw Afdeling ter zake een artikel 19 WRO-vrijstelling (de voorloper van artikel 3.10 Wro) beoordeelde of in de ruimtelijke onderbouwing wel in voldoende mate was ingegaan op de milieuaspecten van het project. De milieuaspecten dienen derhalve in de projectbesluiten wel degelijk te worden beoordeeld en meegenomen.

Voorts verwijzen cliënten naar de uitspraken van uw Afdeling van 31 maart 2010 (*AB* 2010/150) en 7 december 2005 (*AB* 2006/114) waarin is overwogen dat als een ruimtelijke onderbouwing van een besluit verwijst naar een ander plan/besluit, zoals een milieuvergunning, en dit plan/besluit wordt vernietigd of geschorst, dit lotsverbondheid met zich kan brengen voor het eerstgenoemde besluit. In casu verwijst de ruimtelijke onderbouwing vaker naar de milieuvergunningen en de MER die is opgesteld ten behoeve van de milieuvergunningen. Nu uw Afdeling beide milieuvergunningen heeft vernietigd, dient dit volgens cliënten met zich te brengen dat de onderscheiden projectenbesluiten - nu deze veelal steunen op de milieuvergunningen - hetzelfde lot volgen vanwege de hierna te verduidelijken redenen. De milieuvergunningen zijn door de bestuursrechter weliswaar nog niet inhoudelijk getoetst, maar vergunninghouders hebben door de aanvragen om milieuvergunning dermate aan te passen, aangegeven dat de eerdere aangevraagde milieuvergunningen blijkbaar niet voldeden aan de geldende wet- en regelgeving. Nu de projectbesluiten zijn gebaseerd op deze milieuvergunningen, die klaarblijkelijk niet voldoen aan de wet- en regelgeving, kunnen de projectbesluiten met betrekking tot de milieuaspecten dan ook niet volledig en correct zijn.

Voorts overweegt de rechtbank dat de rechtbank thans *ex tunc* dient te beoordelen of het college op basis van de ruimtelijke onderbouwing met daarin de verwijzing naar de toen bekende gegevens uit het milieuspoor tot vaststelling van de bestreden projectbesluiten is kunnen komen. De wijzigingen die nadien in het milieuspoor hebben plaatsgevonden, dienen volgens de rechtbank in beginsel buiten beschouwing te worden gelaten. Dit zou slechts anders zijn indien door de wijzigingen sprake zou zijn van een (aanzienlijke) extra milieubelasting. In dat geval zou immers kunnen worden betwijfeld of de milieuaspecten ten tijde van de beoordeling van het planologische besluit voldoende zijn gewogen, zodat het planologische besluit om die reden niet in stand kan worden gelaten. Voor een dergelijk oordeel bestaat volgens de rechtbank in onderhavige procedures echter geen aanleiding.

Cliënten spreken laatstbedoelde overweging van de rechtbank tegen. In die overweging miskent de rechtbank namelijk dat door de vernietiging van de milieuvergunningen op dat moment in rechte ervan uit diende te worden gegaan dat er nimmer milieuvergunningen zijn geweest. Dit betekent dat de rechtbank voor wat betreft de milieugevolgen niet heeft kunnen volstaan met verwijzing naar bevindingen en beoordelingen ten behoeve van die vernietigde milieuvergunningen. De rechtbank heeft dit ten onrechte niet onderkend.

9. Rapport Cauberg-Huygen

9.1. Inleiding

Cliënten hebben op 16 oktober 2013 een rapport van Cauberg-Huygen Raadgevende Ingenieurs BV (hierna: Cauberg-Huygen) van 16 september 2013 overgelegd (**bijlage 4**). In dat rapport is Cauberg-Huygen ingegaan op een aantal (milieu)aspecten ter zake het NGB, te weten luchtkwaliteit, geluid, geur en stikstofdepositie. De rechtbank heeft onvoldoende rekenschap gegeven van het rapport van Cauberg-Huygen. Door dat rapport en door hetgeen vergunninghouders ter zitting in beroep en daaraan voorafgaand hebben bevestigd, te weten dat het MER – waarnaar door het college voor wat betreft de milieurechtelijke aspecten die in het kader van de ruimtelijke onderbouwing aan de orde dienen te worden gesteld, is verwezen – achterhaald is, kon de rechtbank namelijk niet meer volstaan met de stelling dat het ene rapport niet aantoonde dat het andere, waarvan het bevoegd gezag ten tijde van de vergunningverlening is uitgegaan, niet in redelijkheid door het bevoegd gezag als uitgangspunt kon worden genomen. Het rapport en de bevestiging van vergunninghouders hebben onomwonden aangetoond dat het college ten tijde van de bestreden besluiten is uitgegaan van informatie uit onderzoeken die achterhaald zijn. Dit levert een gebrek op van de ruimtelijke onderbouwing die ten behoeve van de drie projectbesluiten is opgesteld, hetgeen niet is onderkend door de rechtbank. Dit is op zichzelf beschouwd al een ernstig gebrek. Het gebrek is nog ernstiger doordat de rechtbank vervolgens zonder enige inhoudelijke beoordeling en dus klakkeloos de niet onderbouwde stelling van vergunninghouders voor waarheid overneemt, inhoudende dat de nieuw verrichte onderzoeken ten behoeve van de na vernietiging opnieuw ingediende en aangevulde aanvragen om milieuvergunningen nu wel zouden aantonen dat het grootschalige project NGB voor wat betreft milieurechtelijke aspecten deugdelijk is. Dit gaat er bij cliënten niet in.

9.2. Luchtkwaliteit

Door Cauberg-Huygen is in het rapport geconcludeerd dat de berekeningen in het kader van het oordeel van luchtkwaliteit niet zijn uitgevoerd volgens de meest recente inzichten die ten tijde van het nemen van de besluiten beschikbaar waren. De rechtbank overweegt dat hiermee niet is gezegd dat dit ook heeft geleid tot een onjuiste conclusie. Te minder, volgens de rechtbank, nu ter zitting van de zijde van vergunninghouder is verklaard dat deze berekeningen alsnog zijn uitgevoerd volgens die recentere inzichten en dat deze berekeningen niet hebben geleid tot een andere conclusie.

Cliënten zijn van oordeel dat de conclusies van Cauberg-Huygen ter zake de luchtkwaliteit te snel worden gepasseerd door de rechtbank. Vooral nu blijkt dat het onderbouwde deskundigenrapport van Cauberg-Huygen door de rechtbank wordt

gepasseerd vanwege de ongefundeerde stelling van vergunninghouders dat de berekeningen alsnog zijn uitgevoerd volgens die recentere inzichten. Vergunninghouders hebben in het geheel geen bewijs hiertoe aangevoerd, bijvoorbeeld door het alsnog overleggen van de correcte berekeningen. De rechtbank had deze ongefundeerde stelling van vergunninghouders dan ook in redelijkheid niet zomaar mogen aannemen. De rechtbank heeft het deskundigenrapport van Cauberg-Huygen ter zake de luchtkwaliteit dan ook ten onrechte gepasseerd volgens cliënten.

9.3. Geluid

Ter zake het aspect geluid heeft Cauberg-Huygen geconcludeerd dat gevreesd wordt voor meer geluidhinder dan waarvan in de ruimtelijke onderbouwing en onderliggende rapporten is uitgegaan, nu de maximale planologische invulling in het projectbesluit niet inzichtelijk is gemaakt. Voorts dient volgens Cauberg-Huygen de geluidbelasting te worden beoordeeld volgens de systematiek van de VNG-publicatie.

De rechtbank overweegt hieromtrent dat de VNG-brochure uitgaat van het beginsel van gemotiveerd toepassen. Dit betekent onder meer dat het college bij het voorbereiden van het project geen gebruik hoeft te maken van de in de VNG-brochure opgenomen aanbevelingen. Dit laat onverlet dat het college dient te onderbouwen dat het project niet leidt tot onaanvaardbare hinder. Het college heeft zich volgens de rechtbank bij de beoordeling of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in de zin van geluidhinder gebaseerd op de uitgevoerde geluidsonderzoeken. Volgens de rechtbank hebben cliënten niet aannemelijk gemaakt dat het college hier niet van uit kon gaan.

Cliënten volgen deze redenering van de rechtbank niet. Cliënten hebben door het laten opstellen van een contra-expertise door een ter zake deskundige, aannemelijk gemaakt dat het college zich heeft gebaseerd op foutieve informatie. Cliënten zien niet in hoe zij dit nog aannemelijker hadden kunnen maken dan door overlegging van een deskundigenrapport.

De rechtbank concludeert overigens dat ten aanzien van de inrichting aan de Laagheide (de varkenshouderij) volgens de VNG-publicatie een richtafstand geldt van 30 meter voor geluid, terwijl de kortste afstand van de dichtstbijzijnde woning tot aan de perceelgrens van de uit te breiden inrichting 24 meter bedraagt. Het college vindt de geluidbelasting desondanks toelaatbaar, omdat de afstand van de woning tot aan de daadwerkelijke activiteiten, zoals mogelijk gemaakt middels het projectbesluit, 95 meter bedraagt. Bovendien stelt het college zich volgens de rechtbank op het standpunt dat uit de uitgevoerde onderzoeken afdoende blijkt dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is gewaarborgd. De rechtbank komt gelet

op de door het college gegeven motivering tot het oordeel dat sprake is van een goed woon- en leefklimaat.

Cliënten vinden het onbegrijpelijk waarom de ongefundeerde stelling van het college, dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, wél wordt gevolgd door de rechtbank terwijl een deskundigenrapport zonder nadere motivering wordt gepasseerd. Cliënten stellen zich daarom op het standpunt dat het deskundigenrapport van Cauberg-Huygen ter zake het aspect geluid ten onrechte is gepasseerd door de rechtbank.

9.4. Geur

Het college stelt in de ruimtelijke onderbouwing dat het initiatief van het NGB ter zake het aspect geur per saldo leidt tot een verbetering van het woon- en leefklimaat ten opzichte van de bestaande situatie. Cauberg-Huygen heeft hieromtrent geconcludeerd dat geen toetsing heeft plaatsgevonden van de afzonderlijke activiteiten, maar dat alleen de gecumuleerde geurbelasting inzichtelijk is gemaakt en getoetst.

Volgens de rechtbank daarentegen kan niet worden gezegd dat niet wordt voldaan aan de normen zoals die zijn gesteld in de bijzondere wet- en regelgeving, vooral omdat namens vergunninghouder ter zitting – wederom – ongefundeerd is gesteld dat nadien alsnog op individueel niveau is gekeken en dat zowel individueel als gecumuleerd aan de gestelde normen wordt voldaan. Vergunninghouders hebben op geen enkele wijze inzichtelijk gemaakt of deze berekening daadwerkelijk zijn uitgevoerd. De rechtbank is volgens cliënten dan ook wederom ten onrechte uitgegaan van een niet-bewezen stelling van het college dan wel vergunninghouders.

Overigens willen cliënten erop wijzen dat uit het gestelde ter zitting blijkt dat ten tijde van het verlenen van de milieuvergunningen de geurbelasting niet correct is berekend. Hieruit volgt volgens cliënten dat de ruimtelijke onderbouwing ter zake het aspect geur ook niet voldoet. De rechtbank heeft dit ten onrechte niet onderkend.

9.5. Ten onrechte geen deskundigenrapport gevraagd door de rechtbank

Cliënten willen tot slot ter zake het deskundigenrapport van Cauberg-Huygen aanvoeren dat het, zeker omdat het rapport de ruimtelijke onderbouwing op meerdere vlakken tegenspreekt, op de weg van de rechtbank had gelegen om een ter zake deskundige aan te wijzen die de rechtbank in dezen zou kunnen adviseren. De rechtbank heeft dit volgens cliënten, verzoeken van cliënten ten spijt, ten onrechte niet gedaan. Ten onrechte omdat de rechtbank geacht mag worden niet te beschikken over de technisch inhoudelijke expertise waarover daarvoor geschoolde

deskundigen van Cauberg-Huygen en van de met regelmaat door de bestuursrechter ingeschakelde Stichting Advisering Bestuursrechtspraak wel beschikken.

Tegen die achtergrond is het niet in redelijkheid mogelijk om in een geval als het onderhavige zonder raadpleging van een deskundige van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak een rapport als dat van Cauberg-Huygen *terzijde* te schuiven. Een geval waarin voorafgaand aan en ter zitting bleek dat vergunninghouders zelf hebben geconstateerd dat voor wat betreft de pluimveehouderij en de BEC sprake was van dermate achterhaalde en foutieve onderzoeken dat zelfs een volledig nieuwe aanvraag op grond van de Wabo diende te worden ingediend na vernietiging van de eerder verleende milieuvergunning door uw Afdeling. Een geval waarin voor wat betreft de varkenshouderij sprake was van dermate achterhaalde en foutieve onderzoeken dat een omvangrijke aanvulling van de aanvraag om revisievergunning en verschillende ambtshalve wijzigingen van het bevoegd gezag noodzakelijk zijn gebleken.

En *terzijde* schuiven, is wat de rechtbank met het rapport van Cauberg-Huygen heeft gedaan. Dat dit ten onrechte is gebeurd, blijkt alleen al uit het feit dat vergunninghouders in hun nadere stukken van 31 december 2013 en 9 januari 2014 zelf hebben gesteld dat het MER inmiddels achterhaald is (onder meer pagina 8 van het nader stuk inzake de BEC en de pluimveehouderij en pagina 4 van het nader stuk inzake de varkenshouderij). Toch heeft het MER en hebben de met behulp daarvan verleende (en inmiddels vernietigde) milieuvergunningen de basis gevormd voor het oordeel uit de ruimtelijke onderbouwing dat de milieurechtelijke aspecten niet in de weg staan aan een goede ruimtelijke ordening van het project van het NGB. De rechtbank borduurt in de bestreden uitspraak dus ten onrechte op die foutieve en achterhaalde basis voort. In dat kader verschuilt de rechtbank zich ten onrechte achter de *ex tunc*-toets. Immers, zoals hiervoor is betoogd, miskent de rechtbank daarmee het rechtsgevolg van vernietiging van vergunningen. Het gegeven dat uw Afdeling zowel de oprichtingsvergunning voor de pluimveehouderij en de BEC alsook de revisievergunning voor de varkenshouderij heeft vernietigd, betekent namelijk niets meer en minder dan dat die vergunningen in rechte geacht worden nimmer te hebben bestaan. Het enige dat dan overblijft, is een MER met daarbij behorende onderzoeken waarover nog geen bevoegd gezag heeft geoordeeld en waarover geen bevoegd gezag ooit nog zal oordelen, gezien de aanvulling van de aanvraag revisievergunning voor de varkenshouderij en gelet op de nieuwe aanvraag omgevingsvergunning voor de pluimveehouderij en de BEC. Mag je dan als college en als rechtbank vertrouwen op het MER teneinde vast te stellen of het project van het NGB voor wat betreft milieurechtelijke aspecten goed ruimtelijke onderbouwd is? Nee, hetgeen blijkt uit de feiten (nieuwe aanvraag en aanvulling aanvraag in milieurechtelijke spoor met verbeterde onderzoeken) en uit de bevestiging van vergunninghouders dat het MER achterhaald is.

10. Milieueffectrapportage

10.1. Opmerking vooraf

Cliënten willen er eerst op wijzen dat de rechtbank in rechtsoverwegingen 33 en 34 wederom ten onrechte overweegt dat geen grond bestaat voor het oordeel dat het college geen drie afzonderlijke projectbesluiten had mogen vaststellen. Cliënten persisteren met verwijzing naar hetgeen zij hebben gesteld onder 5 hiervoor, inhoudende dat er één projectbesluit voor het NGB had moeten worden genomen, in plaats van drie afzonderlijke projectbesluiten. Het feit dat tussen de inrichting van de varkenshouderij enerzijds en de inrichtingen van de BEC en de pluimveehouderij anderzijds over en weer wordt gespeeld met ammoniakruimte die beweerdelijk zou ontstaan, leidt er namelijk toe dat de bedrijven in grote mate van elkaar afhankelijk zijn voor wat betreft de daardoor veroorzaakte milieugevolgen die uit oogpunt van een goede ruimtelijke ordening relevant zijn. Deze goede ruimtelijke ordening kan onvoldoende worden gewaarborgd door drie verschillende projectbesluiten. Vernietiging van één van de projectbesluiten, als gevolg waarvan het desbetreffende project geen doorgang kan vinden, leidt er namelijk automatisch toe dat de projectbesluiten eveneens dienen te worden vernietigd. Dan mag er namelijk niet meer van uit worden gegaan dat kan worden gesaldeerd op de volgens de vergunninghouders noodzakelijke wijze (zie bijlage 2). Ter voorkoming van onduidelijkheid merken cliënten nogmaals op (zie ook onder 5 hiervoor) dat het college noch vergunninghouders zich erachter kunnen verschuilen dat *ex lege* gekozen werd voor drie projectbesluiten doordat drie afzonderlijke aanvragen om bouwvergunning eerste fase zijn ingediend. Het gegeven dat een aanvraag om bouwvergunning voor een bouwwerk dat strijdig is met geldende planologische regime *ex lege* wordt aangemerkt als een aanvraag tot het nemen van een projectbesluit, sluit namelijk geenszins uit dat ten behoeve van drie bouwvergunningen voor bouwwerken die onderdeel uitmaken van één project als het NGB waarvoor ook één ruimtelijke onderbouwing wordt gemaakt, tevens één projectbesluit wordt verleend. Het bepaalde in deze alinea en het bepaalde onder 5 hiervoor zorgt er zelfs voor dat dat noodzakelijk was en dat het nalaten dat te doen tot gevolg heeft dat de rechtbank de projectbesluiten had moeten vernietigen.

10.2 Milieubeoordeling als bedoeld in SMB-richtlijn verplicht

Gelet op de definitie van plannen en programma's, zoals opgenomen in art. 2 aanhef en onder a SMB-richtlijn, kwalificeren de projectbesluiten als plan:

- ""plannen en programma's": plannen en programma's, met inbegrip van die welke door de Gemeenschap worden medegefinancierd, alsook de wijzigingen ervan,
- o die door een instantie op nationaal, regionaal of lokaal niveau worden opgesteld en/of vastgesteld of die door een instantie

- o worden opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het parlement of de regering te worden vastgesteld en die door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn voorgeschreven;"

De definitie is dermate ruim dat niet valt in te zien waarom een projectbesluit dat wettelijk gezien onderdeel uitmaakt van het toetsingkader voor een uitvoeringsbesluit als de bouwvergunning, niet als een plan zou kwalificeren als bedoeld in de SMB-richtlijn. Het enkele feit dat een projectbesluit niet het woord "plan" in de naamgeving in de Nederlandse wetgeving heeft gekregen (bijv. projectplan of iets dergelijks), zegt niets dat aan het voorgaande afdoet. Immers, nu een plan ook regionaal kan worden opgesteld dan wel alleen maar middels wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen hoeft te zijn voorgeschreven, kan een projectbesluit dat als plan fungeert voor een project, zeer wel kwalificeren als een plan als bedoeld in de SMB-richtlijn.

In art. 3 SMB-richtlijn is de werkingssfeer bepaald:

"Artikel 3

Werkingsfeer

1. Een milieubeoordeling wordt uitgevoerd overeenkomstig de artikelen 4 tot en met 9, voor de in de leden 2, 3 en 4 bedoelde plannen en programma's die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.
2. Onverminderd lid 3, wordt een milieubeoordeling gemaakt van alle plannen en programma's
  - a. die voorbereid worden met betrekking tot landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening of grondgebruik en die het kader vormen voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in bijlagen I en II bij Richtlijn 85/337/EEG genoemde projecten, of
  - b. waarvoor, gelet op het mogelijk effect op gebieden, een beoordeling vereist is uit hoofde van de artikelen 6 of 7 van Richtlijn 92/43/EEG."

De projectbesluiten voor het project van het NGB betreffen een of meerder plannen die voorbereid worden met betrekking tot landbouw, ruimtelijke ordening of grondgebruik. Ze vormen bovendien het kader voor de toekenning van de bouwvergunningen eerste fase als uitvoeringsbesluiten², welke betrekking hebbende op de volgende in bijlage II bij Richtlijn 92/43/EEG genoemde projecten:

---

² Zie hoofdstuk 7 voor de reden waarom de projectbesluiten, mede vanwege het feit dat ze onderdeel uitmaken van het toetsingkader voor uitvoeringsbesluiten als de bouwvergunningen, kwalificeren als plan als bedoeld in art. 6 lid 3 Habitatrictlijn en daarmee als plan als bedoeld in art. 19j Nbw.

"1. Landbouw

(...)

- e) Bedrijven met stalruimte voor pluimvee
- f) Bedrijven met stalruimte voor varkens

(...)

3. Energiebedrijven

- a) Industriële installaties voor de produktie van elektriciteit, stoom en warm water (voor zover niet in bijlage I opgenomen)
- b) Industriële installaties voor het transport van gas, stoom en warm water; transport van elektrische energie via bovengrondse leidingen"

Nu door niemand wordt betwist dat het totaalproject van het NGB aanzienlijke milieueffecten kan hebben, mede gelet op het uitgevoerde MER voorafgaand aan de vernietigde milieuvergunningen, had het college gezien het voorgaande een milieubeoordeling dienen uit te voeren als bedoeld in art. 3 SMB-richtlijn.

De rechtbank noch het college hebben het voorgaande onderkend. Cliënten verzoeken uw Afdeling om dat alsnog te onderkennen. Indien en voor zover uw Afdeling vaststelt dat bovenvermelde gevolgtrekking juist is doch niet voortvloeit uit de wijze waarop de SMB-richtlijn in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd, verzoeken cliënten uw Afdeling om middels richtlijnconforme interpretatie of rechtstreekse toepassing te bepalen dat voorafgaand aan de projectbesluiten die het mogelijk maken om de bouwvergunningen als uitvoeringsbesluiten te verlenen, een milieubeoordeling door het college diende te worden uitgevoerd als bedoeld in art. 3 SMB-richtlijn.

Ter voorkoming van onduidelijkheid en wellicht ten overvloede wijzen cliënten uw Afdeling erop dat nationale drempelwaarden en dergelijke blijkens het arrest van het Hof van Justitie EU van 15 oktober 2009 (C-225/08, JM 2012/23) geen absolute waarden zijn, maar slechts indicatieve waarden.

10.3 Prejudiciële vraag

Indien uw Afdeling het onduidelijk vindt of met plannen als bedoeld in art. 2 aanhef en onder a SMB-richtlijn ook wordt bedoeld op een rechtsfiguur als een projectbesluit, verzoeken cliënten uw Afdeling om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie EU. Ter nadere toelichting van dit verzoek, zij verwezen naar het bepaalde in paragraaf 7.3 hiervoor.

10.4 Coördinatie

Gelet op de plicht om een milieubeoordeling uit te voeren als bedoeld in art. 3 SMB-richtlijn, waartoe cliënten hiervoor concluderen, stellen cliënten vast dat die plicht volstrekt losstaat van een eventuele plicht om ten behoeve van de inmiddels vernietigde milieuvergunningen voor het NGB indertijd een MER te hebben uitgevoerd. Zie in dit verband het bepaalde in art. 11 SMB-richtlijn:

"Artikel 11

Verband met andere Gemeenschapswetgeving

1. Een krachtens deze richtlijn uitgevoerde milieubeoordeling laat de voorschriften van Richtlijn 85/337/EEG en alle andere regels van het Gemeenschapsrecht onverlet.
2. Voor plannen en programma's waarvoor de verplichting om een milieubeoordeling uit te voeren gelijktijdig uit deze richtlijn en uit andere Gemeenschapswetgeving voortvloeit, kunnen de lidstaten voorzien in gecoördineerde of gezamenlijke procedures die aan de vereisten van de relevante Gemeenschapswetgeving voldoen, teneinde onder meer overlapping van beoordelingen te vermijden.
3. Voor plannen en programma's die door de Europese Gemeenschap worden medegefinancierd wordt de milieubeoordeling krachtens deze richtlijn uitgevoerd, in overeenstemming met de specifieke bepalingen van de relevante communautaire wetgeving."

Voornoemd artikel is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in art. 14.5 lid 1 Wm:

"Artikel 14.5

1. Ingeval ter zake van een activiteit, dan wel ter zake van verscheidene met elkaar samenhangende activiteiten meer dan een besluit is aangewezen, bij de voorbereiding waarvan op grond van het bij of krachtens deze wet bepaalde een milieueffectrapport moet worden gemaakt, wordt ter voorbereiding van die besluiten één milieueffectrapport gemaakt, met toepassing van paragraaf 7.8 in geval op al die besluiten paragraaf 7.8 van toepassing is en met toepassing van paragraaf 7.9 in de overige gevallen."

Nu vaststaat dat een MER is gemaakt ten behoeve van de inmiddels vernietigde milieuvergunningen en aangezien volgens cliënten eveneens vaststaat dat een milieubeoordeling als bedoeld in de SMB-richtlijn dient te worden gemaakt, dient het bepaalde in het geciteerde artikellid – al dan niet via richtlijnconforme interpretatie – aldus te worden geïnterpreteerd dat het college en GS ten behoeve van de uitvoeringsbesluiten die zij ten behoeve van het NGB hebben verleend, één milieueffectrapport dienden te maken.

Het voorgaande is ten onrechte niet onderkend door het college en door de rechtbank. Reden waarom cliënten uw Afdeling verzoeken om de uitspraak en de bestreden besluiten te vernietigen.

11. Watertoets

De rechtbank overweegt dat in de waterparagraaf van de ruimtelijke onderbouwing is opgenomen dat overleg is gevoerd met het Waterschap Peel en Maasvallei (hierna: het Waterschap) om de uitgangspunten, kansen en knelpunten voor de watertoets te bepalen. Het initiatief NGB wordt (mede) op basis van het wateradvies toelaatbaar geacht. Volgens de rechtbank is van een onzekere situatie geen sprake. Op grond van artikel 1 van de door het college met derde-partijen gesloten garantieovereenkomsten, verplichten derde-partijen zich tot realisering en instandhouding van een tegenprestatie, welke tegenprestatie, in de vorm van de in november 2009 opgestelde groenschets en het (voorwaardelijk) positieve wateradvies van het Waterschap, aan de overeenkomst is gehecht en daar deel van uitmaakt, aldus de rechtbank. In het landschappelijk inpassingsplan is volgens de rechtbank expliciet opgenomen dat geen afwatering zal plaatsvinden op de bermsloot van de rijksweg A73.

De rechtbank gaat hier volgens cliënten echter voorbij aan het feit dat er géén overleg heeft plaatsgevonden met Rijkswaterstaat. Dit terwijl het Waterschap wel heeft aangegeven dat Rijkswaterstaat advies dient uit te brengen. Het college heeft overigens onderkend dat er geen overleg heeft plaatsgevonden met Rijkswaterstaat in zijn verweerschrift van 10 april 2013 (p. 18).

Overigens hebben cliënten er bezwaar tegen dat naleving van de gewenste maatregelen ter zake het aspect water wordt "gegarandeerd" in garantieovereenkomsten. De garantieovereenkomsten zijn overeenkomsten die gesloten zijn door het college en de vergunninghouders. Derden, zoals cliënten kunnen bij niet-naleving van de maatregelen geen beroep doen op de overeenkomsten, daar deze geen partij zijn bij de overeenkomsten. Naar mening van cliënten dienden deze maatregelen/voorschriften te worden opgenomen in de publiekrechtelijke besluitvorming ter zake de NGB, zodat bij niet-naleving door derden om handhaving kan worden verzocht. De rechtbank heeft dit ten onrechte niet onderkend.

12. Archeologie

De rechtbank overweegt ter zake het aspect archeologie dat in de ruimtelijke onderbouwing is opgenomen dat een inventariserend veldonderzoek nog dient plaats te vinden teneinde kansrijke en kansarme archeologische zones aan te wijzen en dat naar gelang de uitkomsten daarvan maatregelen dienen te worden genomen. Cliënten verwijzen hierbij naar hetgeen zij hebben aangevoerd ter zake het aspect water (punt 11); de naleving van te nemen maatregelen wordt op geen enkele wijze (publiekrechtelijk) gegarandeerd.

Vervolgens overweegt de rechtbank dat in het definitieve rapport van het archeologisch onderzoek van 16 december 2011, dat is getoetst door een senior-archeoloog, is aangegeven dat het plangebied vanuit het oogpunt van archeologie kan worden vrijgegeven omdat sprake is van een sterk verstoord gebied.

Cliënten hebben ter zake de brief van de senior-archeoloog aangevoerd dat deze ondubbelzinnig aangeeft dat het onderzoek onzorgvuldig en onjuist is. Dit argument van cliënten volgt de rechtbank echter niet. In de brief van de senior-archeoloog/adviseur van Vestigia BV wordt volgens de rechtbank uiteindelijk immers bevestigd dat het sterk verstoorde gebieden betreft en dat beide locaties kunnen worden vrijgegeven. De rechtbank is dan ook van oordeel dat in de bescherming van archeologische waarden geen grond bestaat voor vernietiging van de projectbesluiten. Het oordeel van de rechtbank is echter in strijd met artikel 3:9 Awb. Het college wist immers dat het archeologisch onderzoek gebrekkig is, maar heeft zich desondanks ten onrechte hierop gebaseerd. Dat de gebieden volgens de archeoloog mogen worden vrijgegeven doet immers niets af aan het feit dat de ruimtelijke onderbouwing is gebaseerd op een gebrekkig, niet correct onderzoek. De rechtbank heeft dit niet onderkend.

13. Verkeer

De rechtbank komt tot het oordeel dat de verkeersveiligheid geen belemmering vormt voor de vaststelling van de projectbesluiten. De rechtbank komt tot dit oordeel omdat de gemachtigde van het college dit standpunt ter zitting nader heeft toegelicht. Uit de verkeersmetingen die in april 2011 zijn uitgevoerd, zou zijn gebleken dat de intensiteiten op de Witveldweg tussen de Dijkerheideweg en Laagheide een stuk lager liggen dan ten opzichte van de verkeersmeting uit 2008 waarvan Kragten in zijn advies is uitgegaan. Een verklaring voor dit verschil zou volgens het college zijn dat ten tijde van de verkeerstelling in 2008 sprake was van een bewegwijzerde omleidingsroute. Omdat de huidige verkeersbelasting aanzienlijk lager zou zijn dan in het advies staat vermeld, is het college van mening dat kan worden volstaan met handhaving van de bestaande breedte van de Witveldweg – waarbij de breedte fluctueert van 4,5 meter tot 6 meter – en de aanleg van een passeerhaven langs de Witveldweg, waardoor passeersituaties met landbouw- of vrachtverkeer mogelijk wordt gemaakt.

Cliënten stellen voorop dat de rechtbank wederom een ongefundeerde stelling van het college klakkeloos heeft overgenomen. Cliënten hebben meermaals aangevoerd dat er geen bewijs is dat de bewuste verkeerstelling uit april 2011 heeft plaatsgevonden. En indien deze telling heeft plaatsgevonden, heeft het college op geen enkele wijze aangetoond dat deze telling lager zou zijn uitgevallen. Ook heeft het college niet aangetoond dat er daadwerkelijk sprake is geweest van een omleidingsroute ten tijde van de telling in 2008, reden waarom deze verkeerstelling hoger zou zijn uitgevallen. De rechtbank had zich daarom niet zomaar mogen baseren op deze stellingen van het college. Dit heeft zij echter ten onrechte wel gedaan.

Daarbij willen cliënten nogmaals benadrukken dat het onlogisch is om het – geheel gepasseerde – verkeersadvies van Kragten als bijlage bij de ruimtelijke onderbouwing te voegen indien het in zijn geheel niet is gevolgd. Het zou logischer zijn geweest - en voor cliënten controleerbaar - indien de verkeerstelling uit 2011 zou zijn gevoegd bij de ruimtelijke onderbouwing.

14. Volksgezondheid

De rechtbank is ter zake de volksgezondheid van oordeel dat de bestrijding van besmettelijke dierziekten zijn regeling primair in andere wetgeving vindt. Cliënten willen benadrukken dat het wel degelijk een ruimtelijk relevant belang is. In de uitspraak van 6 november 2013 (nr. 201212079/1/A1) oordeelt uw Afdeling namelijk:

"Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 5 oktober 2011 in zaak nr. 201003856/1/R3) is bij de vaststelling van een bestemmingsplan dat voorziet in de uitbreiding van een (intensieve) veehouderij de mogelijke besmetting van dierziekten zoals Q-koorts en vogelgriep vanwege nabijgelegen woningen een mee te wegen belang. De bestrijding van besmettelijke dierziekten vindt echter zijn regeling primair in andere regelgeving. Voorts kunnen aan te verlenen omgevingsvergunningen voorschriften worden verbonden om de gevolgen voor de volksgezondheid te voorkomen dan wel te beperken. Hieruit volgt dat de mogelijke besmetting van dierziekten zoals Q-koorts een ruimtelijk relevant belang is." (onderstreping mijnerzijds).

De rechtbank oordeelt ter zake de volksgezondheid dat cliënten niet aannemelijk hebben gemaakt dat de risico's voor de volksgezondheid niet afdoende kunnen worden beperkt door voorschriften aan de milieuvergunning te verbinden. De rechtbank overweegt daarbij dat uit de ruimtelijke onderbouwing blijkt dat het college op basis van het door de GGD uitgevoerd onderzoek heeft geconcludeerd dat het NGB nagenoeg geen invloed heeft op de milieugezondheidskwaliteit.

De rechtbank gaat daarbij echter voorbij aan het feit dat de GGD in het onderzoek aanbeveelt om varkens en pluimvee niet op één bedrijfslocatie te vestigen (zie Gezondheidskundige risicobeoordeling Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) te Horst, p. 15). Deze aanbeveling van de GGD wordt echter niet opgevolgd. Hierdoor ontstaat een (groot) risico van besmetting van mensen met influenza via de lucht. De rechtbank is hier echter in het geheel niet op ingegaan.

Overigens blijkt uit het onderzoek van de GGD wel degelijk dat het NGB invloed heeft op de milieugezondheidskwaliteit. Zie onderstaande passage ter zake de fijn stof emissie van de voorgenomen activiteit:

"op basis van de beschikbare informatie leidt in deze situatie de voorgenomen activiteit (inclusief de inzet van maatregelen, zoals gecombineerde luchtwassers, om de extra bijdrage aan fijn stof concentratie afkomstig van intensieve veehouderijen zoveel mogelijk te beperken), toch tot een **extra belasting** van fijn stof (toename van de jaargemiddelde fijn stof concentratie) op de omliggende woningen. (...) Omdat fijn stof ook

onder de grenswaarde effecten op de gezondheid van de mensen heeft, is het advies emissie van fijn stof zoveel mogelijk te beperken". (Gezondheidkundige risicobeoordeling Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) te Horst, p. 13-14).

Ook concludeert de GGD in het onderzoek dat fijn stof afkomstig van stallen onder andere endotoxinen kan bevatten. Dit zijn stoffen en bacteriefragmenten. Endotoxinen kunnen bij blootstelling leiden tot ademhalingsklachten en griepachtige verschijnselen. (Gezondheidkundige risicobeoordeling Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) te Horst, p. 13-14). Ook hier is de rechtbank echter ten onrechte niet op ingegaan.

15. IPPC-richtlijn

Volgens cliënten heeft het college onvoldoende gemotiveerd dat is voldaan aan de IPPC-richtlijn. Het college heeft in de ruimtelijke onderbouwing gesteld dat de bedrijfsvoering van het NGB zodanig is dat wordt voldaan aan deze richtlijn.

Cliënten willen hieromtrent nog aanvoeren dat uit het jaarverslag van Kuijpers Kip BV (één van de vergunninghouders) van 2011 (welke is vastgesteld in Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 13 februari 2013) blijkt dat alle andere bedrijfslocaties, vier in totaal, van Kuijpers Kip BV niet voldoen aan de eisen die volgen uit de IPPC-richtlijn. Cliënten vrezen daarom dat de NGB eveneens niet zal voldoen aan de IPPC-richtlijn. Hier is in de bestreden projectbesluiten ten onrechte geen rekening mee gehouden.

16. Uitvoerbaarheid

Het argument van cliënten, dat de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van de NGB niet is gegarandeerd, wordt door de rechtbank ten onrechte niet gevolgd.

16.1. Economische uitvoerbaarheid

Ter zake de economische uitvoerbaarheid overweegt de rechtbank dat het een particulier initiatief betreft dat door de ondernemers wordt gefinancierd. De rechtbank gaat hier echter voorbij aan het feit dat de bedrijven die achter het initiatief NGB zitten een groot aantal subsidies hebben ontvangen. Cliënten verwijzen naar pagina's 13-15 van de beroepschriften, waarin een aantal subsidiebedragen worden genoemd. Deze subsidies bedragen – voor zover cliënten kunnen weten – in totaal EUR 2.057.880,99. Van een particulier initiatief dat door de ondernemers wordt gefinancierd kan derhalve allang niet meer worden gesproken.

De rechtbank is van oordeel dat er, blijkens het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek door financiële experts, geen twijfels over de haalbaarheid van het initiatief bestaan. Cliënten vinden deze conclusie opmerkelijk, daar de rechtbank – net zoals cliënten – geen kennis heeft genomen van het haalbaarheidsonderzoek. Cliënten betwisten dan ook dat de rechtbank in redelijkheid tot deze conclusie kan komen.

Met betrekking tot de economische uitvoerbaarheid van het project verwijzen cliënten naar hetgeen zij hebben aangevoerd in het nader stuk van 10 januari 2014:

"Met betrekking tot de economische uitvoerbaarheid van het plan wordt gesteld dat er een haalbaarheidsonderzoek is verricht door Claassen, Moolenbeek & Partners. Dit onderzoek is nimmer ter inzage gelegd, zodat cliënten dus niet hebben kunnen beoordelen of het college zich terecht op dit onderzoek heeft gebaseerd.

Volgens de gemachtigde van de vergunninghouders zou het gaan om een strikt vertrouwelijk rapport dat veel vertrouwelijke bedrijfsinformatie bevat en daarom niet ter inzage zou zijn gelegd. Het college stelt hetzelfde in zijn verweerschrift. Volgens het college was het niet nodig om het haalbaarheidsonderzoek ter inzage te leggen.

In de uitspraak van de voorzieningenrechter van de Rechtbank Groningen van 9 maart 2010 (ECLI:NL:RBGRO:2010:BL7248) oordeelde de voorzieningenrechter echter dat het feit dat de naar voren gebrachte gegevens, verband houdende met de financiële positie van de vergunninghouder, niet kenbaar en controleerbaar waren, aangezien zij

géén onderdeel uitmaakten van de gedingstukken van het dossier. Onder deze omstandigheid was de voorzieningenrechter van oordeel dat het college geen onderzoek had verricht naar de economische uitvoerbaarheid van het bouwplan in kwestie. Hieruit volgde volgens de voorzieningenrechter dat de ruimtelijke onderbouwing, die ten grondslag was gelegd aan het bestreden besluit, in strijd was met het bepaalde in artikel 5.1.3 lid 1 aanhef en onder f Bro. Zie voor een vergelijkbaar oordeel de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 januari 2009 (AB 2009/198), waarin de Afdeling oordeelde dat de haalbaarheidsstudie ten onrechte niet bij het ontwerpplan ter inzage was gelegd. Cliënten blijven derhalve bij hun standpunt dat de haalbaarheidsstudie van Claassen, Moolenbeek & Partners ten onrechte niet ter inzage is gelegd, zodat de economische uitvoerbaarheid van het voorliggende plan niet kan worden gegarandeerd."

De rechtbank komt met betrekking tot het argument van ongeoorloofde staatssteun tot het oordeel dat cliënten op geen enkele wijze aannemelijk zouden hebben gemaakt dat hier sprake van zou zijn. Cliënten willen hiertegen aanvoeren dat de enkele stelling dat géén ongeoorloofde staatssteun is verleend, blijkens jurisprudentie van uw Afdeling onvoldoende is (uitspraak van 15 februari 2012, BR 2012/82). Uit voornoemde uitspraak blijkt immers dat de bewijslast van appellanten ter zake het argument staatssteun is versoepeld. De enkele verklaring van het college, dat het aannemelijk is dat het project ook zal worden uitgevoerd als sprake is van onrechtmatige staatssteun en de betreffende subsidie door de vergunninghouders zou moeten worden terugbetaald, is ook niet voldoende volgens voornoemde uitspraak van de Afdeling van 15 februari 2012:

"Bij gebrek aan enig inzicht bij de raad is de enkele verklaring van Suyderland ter zitting dat, zo al sprake zou zijn van onrechtmatige staatssteun en deze terugbetaald zou moeten worden, zij desondanks het plan zal uitvoeren, onvoldoende, mede gelet op de reële kans dat een aanzienlijk bedrag aan ongeoorloofde staatssteun teruggevorderd kan worden."

Overigens vinden cliënten het opmerkelijk dat het college in zijn verweerschrift aangeeft dat het project nog steeds zal worden uitgevoerd, óók indien er sprake zou zijn van ongeoorloofde staatssteun die terugbetaald zou moeten worden door vergunninghouders, terwijl vergunninghouders in hun verweerschrift deze stelling helemaal niet innemen. Ook ter zitting hebben vergunninghouders dit niet verklaard. Volgens cliënten is het daarom nog steeds niet zeker dat het project zal worden uitgevoerd, óók indien de subsidie als ongeoorloofde staatssteun zal worden teruggevorderd van vergunninghouders.

De rechtbank heeft de argumenten van cliënten ter zake de staatssteun dan ook ten onrechte gepasseerd.

16.2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Volgens de rechtbank bestaat evenmin twijfel over de maatschappelijke uitvoerbaarheid. Daarvoor is volgens de rechtbank onvoldoende dat een aantal omwonenden het niet eens is met de realisatie van het initiatief.

In dat kader wordt door cliënten verwezen naar de uitspraak van uw Afdeling van 8 februari 2012 (nr. 201103714/1/R4). In voornoemde uitspraak oordeelde uw Afdeling dat de gemeenteraad terecht had geoordeeld dat de maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan - dat de uitbreiding van een veehouderij mogelijk zou maken - onvoldoende was, onder meer vanwege het groot aantal insprekers dat zich zorgen maakte over de gevolgen van de beoogde uitbreiding voor onder meer de volksgezondheid. De Afdeling oordeelde dat de gemeenteraad om die reden terecht had geweigerd om het bestemmingsplan vast te stellen.

In casu zijn er vele zienswijzen naar voren gebracht met betrekking tot het project NGB. Daarnaast heeft cliënte, Behoud de Parel, twee burgerinitiatieven georganiseerd (één gericht op de provincie Limburg en één gericht op de gemeente Horst aan de Maas) die ondertekend zijn door meer dan 4000 mensen; derhalve meer dan "een aantal omwonenden".

Cliënten willen er voorts op wijzen dat in de zomer van 2014 een debat in de Tweede Kamer zal worden gehouden met betrekking tot de megastallen in Grubbenvorst:

"Op aanvraag van SP Tweede Kamerlid Henk van Gerven gaat de Tweede Kamer debatteren over de gigastal in Grubbenvorst. Nu de bezwaren tegen de bouwvergunning ongegrond zijn verklaard, dreigt de bouw weer een stap dichterbij realisatie te zijn. De Kamer wil weten wat de staatssecretaris van EZ, Dijkzema, gaat doen om de komst van de gigastal al dan niet te stoppen.

Aan tand gevoeld

In het 30 leden-debat zal Dijkzema aan de tand gevoeld worden over de vraag wat zij gaat doen om de opmars van megastallen tegen te houden en hoe zij de burgers gaat helpen in overbelaste gebieden met te hoge dieraantallen. Ook de kwestie van subsidiering van megastallen lijkt een issue te worden. Het 30 leden-debat werd naast de SP gesteund door o.a. PVV en PvdD. De PvdA steunde het debat niet. Het debat zal naar verwachting voor de zomer plaatsvinden."

(Bron: www.plattelandspost.nl/14709/tweede-kamer-debat-gigastal-grubbenvorst)

Op grond van het voorgaande zijn cliënten van oordeel dat de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het project niet is gegarandeerd. De

rechtbank heeft echter ten onrechte geoordeeld dat de projectbesluiten economisch en maatschappelijk uitvoerbaar zijn.

17. Beroepsgronden niet dan wel ondeugdelijk beoordeeld

De rechtbank is op een groot aantal beroepsgronden in het geheel niet ingegaan, te weten de beroepsgronden ter zake:

- Het ten onrechte van toepassing verklaren van de Crisis- en herstelwet ter zake de varkenshouderij en pluimveehouderij (paragraaf 1.4 van de beroepschriften);
- De uitkomsten van het planologisch onderzoek (paragraaf 2.3.4 van de beroepschriften);
- Waarden in en buiten het projectgebied (paragraaf 2.4.2 van de beroepschriften);
- Vogel- en habitatrichtlijn (paragraaf 2.6.1 van de beroepschriften);
- Nota ruimte (paragraaf 2.6.1 van de beroepschriften);
- Ammoniak (paragraaf 2.6.1 van de beroepschriften);
- Bodem (paragraaf 2.6.3 van de beroepschriften);
- Voorschriften en beperkingen (paragraaf 2.7 van de beroepschriften);
- Welstand (paragraaf 3.3 van de beroepschriften).

Door deze handelwijze miskent de rechtbank de grondslagen waarop zij haar uitspraak moet baseren, gelet op art. 8:69 lid 1 Awb.

Cliënten verzoeken uw Afdeling om bovenvermelde beroepsgronden in het bijzonder als geheel herhaald en ingelast te beschouwen. Nu cliënten bovendien, gelet op al het voorgaande, van mening zijn dat de rechtbank de overige gronden van de beroepen op ondeugdelijke wijze heeft beoordeeld, verzoeken cliënten uw Afdeling bovendien om de gronden van de beroepen volledig als hier herhaald en ingelast te beschouwen. De gronden zijn vervat in de navolgende documenten:

- Drie beroepschriften van 20 december 2012 (onze referentie: "XW/CD/2100478/919035V1", "XW/CD/2100478/915576V1" en "XW/CD/2100478/919034V1");
- Nader stuk van 16 oktober 2013 met als bijlage het rapport van Cauberg-Huygen (onze referentie: "XW/Xw/2100478/1192845V1");
- Nader stuk van 9 januari 2014 (onze referentie: "XW/Xw/2100478/1279604V1");
- Pleitnota van ondergetekende, zoals voorgedragen ter zitting op 21 januari 2014.

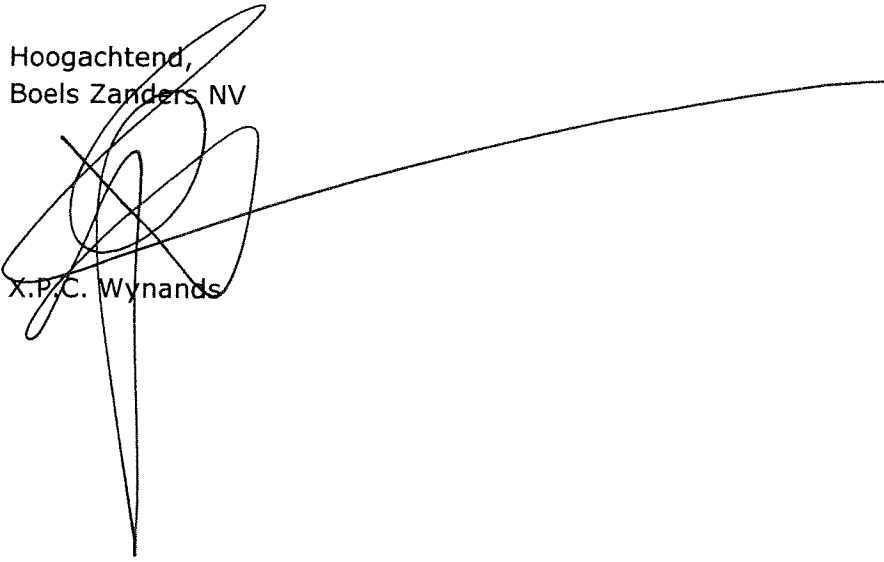
18. Conclusie

Voordat cliënten hierna mededelen wat zij uw Afdeling verzoeken te doen, wijzen zij uw Afdeling op de in paragrafen 7.3 en 10.3 geopperde suggestie om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie EG. Te dien aanzien refereren cliënten zich aan uw oordeel.

Niettegenstaande het voorgaande verzoeken cliënten uw Afdeling om het hoger beroep gegrond te verklaren en de bestreden uitspraak te vernietigen. Voorts verzoeken cliënten uw Afdeling om te doen wat de rechtbank zou behoren te doen, te weten de besluiten van het college, die in eerste aanleg door cliënten zijn bestreden, vernietigen. Ten slotte verzoeken cliënten uw Afdeling om het college te veroordelen in de kosten van het hoger beroep en van de daaraan voorafgaande beroepen.

Dank voor de hieraan te besteden aandacht.

Hoogachtend,
Boels Zanders NV

X.P.C. Wynands